

Üstün Zekâlı ve Yetenekli Bireylerin Eğitimi Politikalarına Yönelik Nitel Bir Çalışma (Özel Sektör Çalışanları)*

Necati Bilgiç¹ & Ayşegül Ataman²

Özet: Bu çalışmanın amacı, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi konusunda eğitim programı uygulayan özel sektör çalışanlarının üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi hakkındaki görüşlerini ortaya koymak ve üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektör uygulamalarının yerinin belirlenmesidir. Bu amaç çerçevesinde çalışma grubunu üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanında eğitim programı uygulayan biri üniversite ve altısı özel okul olmak üzere yedi özel okul/kurum çalışanları oluşturmaktadır. Nitel araştırma olarak desenlenen bu çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen katılımcı görüşlerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi sonucunda tema, kategori, frekanslar elde edilmiş ve daha sonra bazı görüşlere yer verilmiştir. Yapılan içerik analiz sonucunda elde edilen görüşler 21 tema ve 74 kategori altında toplanmıştır. Özel sektör çalışanlarının tesadüfen veya merak ederek üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanına ilgi duydukları ve üstün zekâlı ve yetenekli bireylere yönelik uygulanan eğitim programlarının Millî Eğitim Bakanlığı kazanımları ile uyumlu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bu araştırmanın sonuçları farklılaştırma yapılarak üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik olduğunu, öğrenci seçiminde standart testlerin yanı sıra öğretmen gözlemlerinin ve öğretmen seçiminde ise birçok etkenin önemli olduğunu göstermiştir. Ancak eğitim programlarının uygulanmasında mevzuatın uygun olmasına rağmen, özel sektörün destek görmediği, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminin devlet eliyle yapılmaya çalışıldığı ortaya çıkmıştır. Devlet-özel sektör işbirliği içerisinde daha verimli çalışmaların yapılabileceği ve özel sektöründe eğitim politikalarıyla desteklenmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Üstün Zekâlı ve Yetenekli Bireyler, Eğitim Politikaları, Özel Sektör, Nitel Araştırma.

Geliş Tarihi: 09.07.2019 – **Kabul Tarihi:** 06.12.2019 – **Yayın Tarihi:** 24.12.2019

DOI: 10.29329/mjer.2019.218.23

A Qualitative Study About Education Policies for Gifted and Talented Individuals (Private Sector)

Abstract: The aim of this study is to reveal the opinions of the private sector employees about the education of gifted and talented people in the education of gifted and talented people and to determine the place of private sector applications in the education of gifted and talented people. For this purpose, the working group consists of

*Bu makale Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN danışmanlığında, Necati BİLGİÇ tarafından hazırlanan “Üstün Zekâlı ve Yetenekli Bireylerin Eğitimi Politikalarına Yönelik Nitel Bir Çalışma” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

1 **Necati Bilgiç**, Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-7729-7442

İrtibat Yazarı: bilgicnecati@hotmail.com

2 **Ayşegül Ataman**, Prof. Dr., Special Education Teaching, European University of Lefke, ORCID: 0000-0002-5566-6606

seven private school/institution employees, one of which is university and six of which are private schools. In this study, which was designed as a qualitative research, content analysis was used in the analysis of the participant opinions obtained through the semi-structured interview form prepared by the researcher. As a result of content analysis, theme, category, frequencies were obtained, and some opinions were given. The opinions obtained as a result of the content analysis were gathered under 21 themes and 74 categories. It is seen that private sector employees are interested in the education of gifted and talented people by chance or curiosity and it is seen that the training programs implemented for gifted and talented individuals are compatible with the achievements of the Ministry of National Education. However, the results of this study showed that differentiation was aimed at improving high-level thinking skills, besides standard tests in student selection, teacher observations and many factors were important in teacher selection. However, although the legislation was appropriate in the implementation of training programs, it was revealed that the private sector did not receive support and that the education of gifted and talented people was tried to be conducted by the government. It has been concluded that more efficient works can be done in cooperation between the government and the private sector, and the private sector should be supported by education policies.

Keywords: Gifted and Talented Individuals, Education Policies, Private Sector, Qualitative Research.

GİRİŞ

Ülkemizde 1980’li yıllardan itibaren hızlı bir değişim süreci yaşanmaktadır. Dünyada siyasi ve sosyo-ekonomik yapının değişmesiyle birlikte ülkemizin de bu değişim sürecinde yerini alması ve başarılı olması yetişmiş insan kaynağına bağlıdır. Millî Eğitim Bakanlığınca temel alınan hedefler doğrultusunda, eğitim düzeyi yükselmiş bir insan gücü potansiyeline ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yolu ise her bireyin ilgi, yetenek ve değerleri doğrultusunda eğitilmesinden ve eğitim sisteminin geliştirilmesinden geçmektedir. Eğitim ve öğretim çalışmalarını öğrencilerin potansiyellerinin sınırlı alanlarda değil, çok yönlü olarak geliştirilmesini sağlamalıdır (Erdoğan, 2015). Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi, bazı toplumlar tarafından dile getirilen önemli konular arasında yer almasına rağmen politikacılar ve eğitimciler tarafından söz konusu bireylerin eğitimlerinin desteklenmesi veya desteklenmemesine ilişkin kararsız tutumlar sergilenmektedir (Olszewski-Kubilius ve Thomson, 2012). Çoęu Avrupa ülkelerinde üstün zekâlı ve yeteneklilere yönelik özel eğitim önlemleri alındığı bilinmektedir (Sekowski ve Łubianka, 2013). Ülkemizde 1900’lü yıllardan sonra yapılan çalışmalar dünyada yapılan çalışmalara paralellik göstermekte ancak bu çalışmaların planlı ve sistemli bir şekilde olmadığı görülmektedir.

İlk defa 1983 yılında yayımlanan özel eğitime muhtaç çocuklar kanunu ile özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, iş ve meslek sahibi yapımları ve çevre ve topluma uyum sağlamalarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır (ÖEMÇK, 1983). Daha sonra onu 1997 yılında yayımlanan 573 sayılı özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname ile özel eğitim gerektiren bireylerin genel ve mesleki eğitim görme hakları ilgili yasal düzenleme izlemiştir (ÖEHKHK, 1997).

2000, 2006 ve 2017 yılında yayımlanan özel eğitim hizmetleri yönetmelikler ile özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimine yönelik ayrıntılar yer almaktadır (ÖEHY, 2000; 2006; 2017). Diğer yandan özel sektör ve özel sektörde özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimlerine yönelik düzenlemeler ise 1965 ve 2007 yılında yayımlanan özel öğretim kurumları kanunu ile düzenlenmektedir (ÖÖKK, 1965; 2007). Yayımlanan ilgili mevzuatlarda, özel eğitim gerektiren üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine dair kamu/özel sektör ayırımına gidilmemekte, kamuda yapılan/yapılabilecek çalışmaların özel sektörde yapılabileceğine ilişkin herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine ilişkin Ankara’da, diğer uygulamaların (özel sınıf, türdeş yetenek kümesi, yurt dışına öğrenci gönderilmesi) bireysel olduğu düşünüldüğünde, örgün eğitim kapsamında 1964’te ilk fen lisesi açılmıştır. Bunu 1973 yılına kadar süren üst özel sınıf, türdeş yetenek kümeleri, türdeş yetenek sınıfları pilot uygulamaları takip etmiştir (Akkanat, 2004; Ataman, 2007; Gürgün, 1980). Daha sonra 1990’lı yıllara kadar yayımlanan mevzuatlarda yer almasına rağmen üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Her ne kadar 1980’li yıllarda konu yeniden gündeme gelmiş olsa da hazırlıkların tamamlanması sonrasında “İlköğretim Çağı Öğrencilerinin Özel Yeteneklerini Geliştirme Projesi” (İÇÖÖYGP) kapsamında 1993’te seçilen pilot bölgelerde (Ankara, İstanbul, İzmir, Denizli ve Bayburt) tanılamalar başlamış; tanılama sürecini öncelikle tamamlayan Ankara’da ilk BİLSEM Yasemin Karakaya İlköğretim Okulu bünyesinde açılmıştır (İlköğretim Çağı Öğrencilerinin Özel Yeteneklerini Geliştirme Projesi [İÇÖÖYGP], 1997). Bugünde halen bilim ve sanat merkezleri eğitimine devam etmektedir. Özel sektör uygulamalarına bakıldığında ise, 1990’lı yıllarda başladığı söylenebilir. Özel İnanç Vakfı Lisesi, Yeni Ufuklar Koleji ve Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitim Vakfı uygulamalardan bazılarıdır. Özel İnanç Vakfı Lisesi bugün TEVİTÖL (TEV İnanç Türkes Özel Lisesi) adı altında eğitim ve öğretime devam etmektedir. TEVİTÖL’de Anadolu Lisesi programı uygulanmakta ve üstün yetenekliler eğitimi ile ilgili Talim ve Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış bir programı bulunmamaktadır (Dönmez, 2015).

Günümüzde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminin devlet eliyle yapılmaya çalışılmasının bir sonucu olarak özel sektör uygulamalarının yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Oysa birçok ülke de üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektörün payı oldukça geniştir (Mönks ve Pflüger, 2005; Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM], 2012). 2000’li yıllardan sonra üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik resmî boyutta açılan bir okula rastlanılmamış ancak okullarda zenginleştirilmiş eğitim programı uygulayan özel kurumların olduğu bilinmektedir. Ancak alanyazına bakıldığında özel sektörde yapılan uygulamaların, iş ve işleyişin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmanın amacı, ülkemizde üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde özel sektör çalışanlarının (ÖSÇ) üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi hakkındaki görüşlerini ortaya koymak ve

üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektör uygulamalarının yerinin belirlenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi alanına ilgi duyma ve çalışma nedenleri nelerdir?
2. ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde alınması gereken önlemler hakkındaki görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konması amacıyla yapılan işler/süreçler şeklinde tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgubilim, bireylerin farkında olduğu ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığı olgulara odaklanılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Aynı zamanda olgubilim araştırmaları, kişilerin deneyimlerini tek bir olgu ile sınırlamakta ve ne deneyimledikleri ile nasıl deneyimledikleri üzerine odaklanmaktadır (Creswell, 2007). Bu amaçla araştırmada özel sektörde üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin yapılan çalışmaları incelemek amacıyla okul/kurumlarda çalışan ve bu konuda sorumlu olan özel sektör çalışanlarının (ÖSÇ) görüşlerine yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Örnekleme belirlemede ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme anlayışı önceden belirlenmiş bir takım ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bir araştırmada gözlem birimleri belli özelliklere sahip olaylar, kişiler, durumlar ya da nesnelere oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenmiş ölçütü karşılayanlar çalışma grubuna alınır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). İnternette arama motorlarına “üstün zekâ”, “üstün yetenek”, “üstün zekâlı ve yetenekli”, “üstün veya özel yetenekli”, “özel sektör”, “özel okul”, “özel kurum/kurumlar”, “eğitim programı/programları” kelimeleri yazılarak özel sektörde üstün zekâlı ve yetenekliler eğitim programı uygulayan özel okul/kurumlar belirlenmiştir. Belirlendikten sonra iletişim bilgilerine ulaşılmış, daha sonra telefonla aranarak araştırma hakkında bilgi verilmiş ve görüşmeyi kabul eden özel okul/kurumlar ile randevu tarihi belirlenmiş ve belirlenen randevu tarihinde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanında özel sektörde eğitim programı uygulayan yedi okul/kurumda görev yapan katılımcılarla görüşülmüştür.

Görüşmeler, okul/kurumlarda uygulanan eğitim programından sorumlu okul müdürü, müdür yardımcısı veya öğretmeni olmak üzere yedi ÖSÇ ile yapılmıştır. Katılımcıların altısı özel okul ve birinin de devlet üniversitesine bağlı özel uygulama olması nedeni ile katılımcılara ÖSÇ adı verilmiştir. ÖSÇ'ye ilişkin kişisel ve görüşme bilgileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. ÖSÇ'ye İlişkin Kişisel ve Görüşme Bilgileri

	Uygulama	K/E	Görüşülen	Tarih	Uygulama	Zaman (dk)
ÖSÇ 1	Üniversite	K	Araştırma Görevlisi	23.03. 2016	Üniversite	21.20
ÖSÇ 2	Özel Okul	K	Öğretmen	24.03. 2016	Özel Okul	31
ÖSÇ 3	Özel Okul	E	Öğretmen	15.04. 2016	Özel Okul	38.03
ÖSÇ 4	Özel Okul	K	Yönetici	19.04.2016	Özel Okul	27.1
ÖSÇ 5	Özel Okul	E	Yönetici	19.04.2016	Özel Okul	50.31
ÖSÇ 6	Özel Okul	K	Danışman	21.04.2016	Özel Okul	8.09
ÖSÇ 7	Özel Okul	E	Yönetici	26.10.2016	Özel Okul	48.67

Tablo 1'de görüldüğü üzere uygulama gerçekleştirilen okul/kurumların 6'sı özel okul ve 1'i üniversitedir. Görüşmeler okul/kurumlarda uygulanan eğitim programından sorumlu danışman, yönetici ve öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 4'ü kadın ve 3'ü erkektir. ÖSÇ6, görüşme sorularımıza kısa cevap verdiği için dolayı görüşme süresi 8.09 dakikadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2013) tarafından belirtilen problemin tanımlanması, maddelerin yazılması, uzman görüşünün alınması ve ön uygulamanın gerçekleştirilmesi ve forma son şeklinin verilmesi aşamaları izlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda görüşme sorularına son hali verilmiş ve görüşme soruları hazır hale getirilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formunun hazırlanmasında; soruların kolaylıkla anlaşılması ve çok boyutlu olmaması, yanıtlayıcıyı yönlendirici olmaması ve açık uçlu olması ilkelerine dikkat edilmiştir (Bogdan ve Biklen, 1992; Akt. Yılmaz ve Altinkurt, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Patton (2002), tecrübe ve davranış soruları, fikir ve değerler soruları, algı soruları, bilgi soruları, duygulara ait sorular ve arka plan/demografik sorular olmak üzere altı çeşit soru önermektedir (Akt: Merriam, 2013). Katılımcıların olgu hakkındaki düşünce, inanç ve geçmiş ile günümüzde yaptıkları hakkında bilgiler elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre görüşme, nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama aracıdır. Dillman (1978) görüşmeyi, "iki kişi arasında kaynak kişinin ilgi, görüş, tutum ve davranışlarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan düzenleme" şeklinde tanımlamaktadır (Akt. Balcı, 2001). Çalışmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış

görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmede, görüşülen kişilerin deneyimleri, görüşleri, duyguları ve bilgileri alınır ve görüşmenin temel amaçlarından biri de, bireyin iç dünyasına girmek ve kişinin bakış açısını anlamaktır (Patton, 1990). Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanında özel sektörde eğitim programı uygulayan yedi okul/kurumda görev yapan katılımcılar telefonla aranarak randevu alınmış ve alınan randevu günü ve saatinde birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler Mart 2016-Aralık 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşmeler için bazı illere gidilmiş, gidilen illerde birden fazla katılımcı ile görüşme durumu olduğunda ise görüşmeler sabah ve öğleden sonra veya ertesi gün olmak üzere planlanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. En az görüşme süresi 8.09 dakika ve en fazla görüşme süresi ise 50.31 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine ilişkin çalışma grubunda yer alan katılımcılar ile yapılan görüşmeler ses kaydına alınmış, ses kayıtları deşifre edilerek Word belgesine aktarılmış ve içerik analizi yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, içerik analizi süreci, toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması (kategorilendirilmesi) ve kavramsallaştırılması sonucu ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanmasıdır. İçerik analizi sürecinde, amaç, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde sunmaktır. Bu çalışmada, içerik analizi doğrultusunda öncelikle görüşler ayrıntılı olarak incelenerek birimlere ayrılmış, bu birimlere verdikleri anlamlara göre uygun kategoriler belirlenmiş ve daha sonra bu kategorilerin benzer özellikleri ve ifade ettikleri durumlara dikkat edilerek temalar oluşturulmuştur. Elde edilen tema, kategori ve frekans sayıları tabloda gösterilmiş ve bazı katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

Ölçümlerin Geçerliliği ve Güvenirliği

"İçerik analizinde yapılan kodlama işlemlerinin güvenirliliğini belirlemek için puanlayıcılar arası güvenirlilik uygulamaları yaygın olarak kullanılmaktadır ve daha çok kodlamaya dayalı işlemler gerçekleştirildiğinden puanlayıcılar arası güvenirlilik kavramı yerine kodlayıcılar arası güvenirlilik kavramı kullanılmaktadır" (Gwet, 2014). Ghiglione (1978) de içerik analizinin güvenirliliği büyük ölçüde yapılan kodlama işlemi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir (Akt. Bilgin, 2000).

Bu çalışmada, biri eğitimde ölçme ve değerlendirme uzmanı olmak üzere ve diğeri üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanında uzman olan iki kodlayıcı tarafından yapılan işlemlerinin açık, anlaşılır ve güvenilir olup olmadığını belirlemek için kodlayıcılar arası güvenirlilik katsayılarından Krippendorff Alfa hesaplanmıştır. Krippendorff Alfa Katsayısı aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır. Formülde D_0 , gözlenen uyumsuzluk; D_e , şansın etkili olduğu durumda gözlenen uyumsuzluk ölçümü olarak ifade edilmektedir. Ayrıca Formüldeki n , iki kodlayıcı arasındaki uyuşma matrisinin hücre

sayısını belirtirken, köşegen toplamı ve sütun toplamalarının karesinin toplamı da uyuşma matrisinden elde edilmiştir.

$$\alpha = 1 - \frac{D_0}{D_e} = 1 - (n - 1) \frac{n - \text{köşegen toplamı}}{n^2 - \text{sütun toplamalarının karesinin toplamı}}$$

Formül kullanılarak elde edilen kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı 0,858 bulunmuştur ve bu katsayı oldukça yüksektir. Kodlayıcılar arası güvenilirliğin yüksek olması, iki kodlayıcının ayrı ayrı birimleri kodlamasının birbiriyle uyum gösterdiğine bir kanıttır. Krippendorff'un alpha katsayısı kodlayıcılar arası uyuşmanın şans eseri olabileceğini de hesaba kattığı için uyum yüzdesi olarak bulunan uyuşmadan daha güçlü bir sonuç verir. Bu nedenle araştırmada Krippendorff'un alpha katsayısı kullanılmıştır. Benzer olarak eğitim alanında yapılan başka nitel araştırmalarda da iki ya da daha fazla kodlayıcı arasında Krippendorff'un alfa katsayısı hesaplanmış ve yapılan nitel araştırmanın güvenilirliği bağlamında yorumlanmıştır (Çalışkan ve Deryakulu, 2014; Şahin ve Köseoğlu, 2016; Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2017).

BULGULAR

Bu bölümde görüşme sonrasında yapılan içerik analizi sonunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırmada, ÖSÇ ile yapılan görüşmelerde 8 soru sorulmuş ve elde edilen görüşler 21 tema ve 74 kategori altında toplanmıştır. ÖSÇ'nin görüşlerine ilişkin bilgiler Tablo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, ve 9'da yer almaktadır.

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi alanına ilgi duyma ve çalışma nedenleri nelerdir?

Tablo 2. Özel Sektör Çalışanlarının Alanı Seçme Nedenlerine İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi alanını seçme nedeniniz nedir?	Dışsal Motivasyon	Tesadüf	3
		Üstün Yetenekli Çocuğa Sahip Olma	1
İçsel Motivasyon		Merak	3
		Sosyal Sorumluluk	2
		Sınıfta Üstün Yetenekli Çocuklara Yardım Edebilme	1
		Diğer Çocuklara Yardım Edebilme	1

Tablo 2'de görüldüğü üzere ÖSÇ'nin bu alanı seçme nedenlerinin daha çok içsel motivasyona dayalı olduğu görülmektedir. "İçsel Motivasyon" teması altında merak ve sorumluluk kategorileri özel sektör çalışanları tarafından daha çok dile getirilmiştir. "Dışsal Motivasyon" temasının altında ise tesadüf ve üstün yetenekli çocuğa sahip olma kategorileri yer almaktadır. Burada daha çok görüş bildirilen kategori olan tesadüf kategorisi içinde ÖSÇ çalıştıkları kurumda bu programın olduğunu

tesadüfen görmesi ve ilgi çekmesi, aldığı bir dersten sonra ilgisini çekmesi gibi yaşantılardan bahsetmişlerdir. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ3: *Bu okulda böyle bir alan olduğunu öğrendikten sonra çalışmaya başladım. Özel bir nedenim yoktu. Çalışmama imkânım da vardı ama burada bu programın yürütüldüğünü gördükten sonra dâhil olmak istedim... Tamamen nasıl niyeyim tesadüf eseri oldu (Tesadüf).*

ÖSÇ3: *Her zaman bir ilgim vardı. Eğitim hayatım boyunca da gördüğümde ilgimi çekmişti ama burada başlamam tamamen tesadüf oldu diyebilirim (Merak).*

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi hakkındaki görüşleri nelerdir?

Tablo 3. Özel Sektör Çalışanlarının Uygulanan Eğitim Programlarına İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzda üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimine yönelik uygulanan eğitim programı hakkında kısaca bahsedebilir misiniz?	Ders Saati İçinde Yapılan Etkinlikler	Üst Düzey Düşünme Becerilerini Geliştirme	5
		Zenginleştirilmiş MEB İle Uyumlu Program	4
		Farklı Öğretim Yöntemi İle Zenginleştirme	1
		Disiplinler Arası Yaklaşım	1
	Ders Saati Dışında Yapılan Etkinlikler	Proje Temelli Öğrenme	2
		İlgilerin Ortaya Çıkarılması	1
		Öğrenciyi Motive Edecek Etkinlikler	1

ÖSÇ'nin uygulanan eğitim programı daha çok ders saatleri içinde yapılan etkinlikler ile müfredatı bütünleştirdikleri gözlemlenmektedir (Tablo 3). “Ders Saati İçinde Yapılan Etkinlikler” teması altında en çok görüş bildirilen temaların üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve zenginleştirilmiş MEB ile uyumlu program olduğu görülmektedir. Bu durumda MEB programını zenginleştirmeye yönelik çalışmalar yapılırken bireylerin yaratıcılık, analitik düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ7: *Türkçe' de öğrenciler makale okuyorlardı. İki tane kitabı karşılaştırıyordu. Üstün yetenek çocuğa hitap edecek formata çevriliyordu. Mesela beş tane şiir veriliyordu bu beş tane şiiri karşılaştırılması isteniyordu. Türkiye'den ve yurt dışından iki tane şair veriliyordu ve bu şairleri karşılaştırmaları isteniyordu. Yani dersin içinde programa bunları bir anlamda yediriyoruz biz (Üst Düzey Düşünme Becerilerini Geliştirme).*

ÖSÇ6: *Oralarda da işte düşünme becerileri, duygusal ve sosyal gelişim dersleri ayrıca var ama bunlar üniteler işlenirken de bütünleştiriliyor. Yani orada direkt öğreniyor tekniğini ama şeyi işlerken de üniteyi işlerken de orada kullandırıyor öğretmen. Yani onu amaçlıyoruz. Okul saatleri içinde veriyorlar ve galiba onu seçmeli ders gibi gösteriyorlar. Zaten bizim o şeyler Talim ve Terbiye'den*

geçmişti. Dördüncü sınıfta Hayat Bilgisi dersi işleniyor. Normal programı zaten çocuklar görmek zorundalar. Onu daha zenginleştirerek bu modelleri kullanarak işlemeleri sağlanıyor (Zenginleştirilmiş MEB ile Uyumlu Program).

Tablo 4. Özel Sektör Çalışanlarının Öğrenci Seçimine İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzda uygulanan eğitim programına üstün zekâli ve yetenekli öğrenci seçimi nasıl yapılmaktadır (hedef kitle, tanılama takvimi, ölçme araçları vb)?	Tanılama Yaklaşımı	Testler	7
		Öğretmen Gözlemi	5
		Veli Görüşü	2
		Psikolog Görüşü	1
		Süreç İçerisinde Değerlendirme	1
	Hedef Kitle	Beş Yaş- Altıncı Sınıf	1
		İlkokul	1
		İlkokul ve Ortaokul	1
		İkinci Sınıflar	1
		Ortaokul	2

“Tanılama” teması altında en çok dile getirilen kategorilerin testler ve öğretmen gözlemi olduğu görülmektedir (Tablo 4). Öğrenci seçim süreçlerinde yöntem olarak test uygulama en çok tercih edilenidir. Yani özel okul uygulamalarında da diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi öğrenci tanılamasının esas belirleyicisi zekâ testleridir. Özel sektördeki bazı kurumların amaçlarına yönelik olarak Stanford-Binet, WISC-R, Raven gibi standart testleri kullandığı görülürken, bazı kurumların ise amaçlarına yönelik olarak kendilerinin geliştirdikleri testleri kullandıkları tespit edilmiştir. Standart testi kabul eden kurumların bazıları testi kendi bünyelerinde uzmanlar tarafından yaparken bazıları velilerin dışarıda uzman bir psikoloğa yaptırmasını istemektedir ya da veli tarafından getirilen test sonucunu kabul etmektedir. “Hedef Kitle” teması altında ise ortaokul öğrencileri, beş yaş-altıncı sınıf, ilkokul, ilkokul ve ortaokul, ikinci sınıflar kategorileri oluşturulmuştur. Genel olarak hedef kitle tanımlamasının anaokulundan ortaokul sonuna kadar olan süreyi kapsayacak şekilde yapıldığı görülmektedir. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ1: *Burada iki tane yetenek alanından oluşan iki aşamalı bir sınavımız var. Birinci yetenek puanının %70 etkisi var. Çoktan seçmeli sorular. İkinci yetenek sınavının yüzde 30'u açık uçlu sorulardan oluşan bir sistemi var. Bunların ortalaması ile biz ilk 28'ye giren öğrenciyi öğrencileri tanıyoruz. Süreçte sadece tanılamının başında ilk 28 öğrenciyi alıyorsunuz (Testler).*

ÖSÇ3: *Bu programı diyelim 200 ve daha fazla öğrenciye uygulayıp bunların içerisinden yüzde 30-40'ını veya 50'sini aldık. Yani zaten bir öğretmen yönlendirmesi, veli görüşmesi vardı başında. Yani öğretmen şu şu öğrenciler uygun olabilir, velilerde de işte benim öğrencilerimde bir durum olabilir diye yani okulun tamamını almadık bu değerlendirmeye. Ama en azından duruma göre sınıftaki arkadaşlarına göre ileri de olan öğrencileri aldık, onların içerisinde de değerlendirmemize*

göre seçtik. Ama dediğiniz gibi amaç bu yetenek alanlarında ileri olanları yakalamak (Öğretmen Gözlemi).

Tablo 5. Özel Sektör Çalışanlarının Uygulanan Eğitim Programına İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzda üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitime yönelik uygulanan eğitim programı hakkında olumlu veya olumsuz neler söylersiniz?	Programlar	Uygulamada Yaşanan Sıkıntılar	1
		MEB'in Programının Esnek Olmaması	1
		Özel Bir Program Eksikliği	1
	Olumlu	Kendini İfade Etme İmkânı	3
		Uyum	1
		Becerileri Geliştirme	1
		Akademik Başarıyı Artırma	1
	Olumsuz	Öğretmen Seçimi ve Eğitimi	2
		Küçük Bir Kesime Hitap Etmesi	1
		Alan (Disiplin) Darlığı	1
		Merkezi Sınavlara Katkısının Olmaması	1
		Tanılama	1
		Kaynaştırma Eğitimi	1

“Olumsuz Teması” altında yer alan, küçük bir kesime hitap etmesi ve alan (disiplin) darlığı kategorilerinde, katılımcılar tarafından üstün zekâlı ve yetenekli çocuklara yönelik özel program uygulayan kurumların azlığından ve sadece sayısal alanlar ile sınırlı olup sanat ya da sözel alanlara yönelik bu tarz okulların olmayışı konusundan bahsedilmiştir. Program hakkındaki diğer bir olumsuzluğun tanılama olduğu dile getirilmiştir. ÖSÇ'nin bir önceki soruda öğrenci seçim süreci hakkındaki görüşlerinden elde edilen kategoriler incelendiğinde aslında öğrenci seçiminde test ile tanılamamanın yanı sıra öğretmen gözleminin de önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu nedenle burada test ile tanılama “Olumsuz Teması” altında yer alan bir kategori olmak ile birlikte uygulamada aslında bu olumsuzluk öğretmen gözlemi de işin içine katılarak giderilmektedir. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ2: *Öğretmen bilgisinin az olması. Şimdi ben çoğu zaman içeriğini veriyordum öğretmen arkadaşlarımıza. Şunu şu kadar anlatın, şurada anlatın, şu konuyu anlatın. Ama öğretmen bu alanda yeterli olmuyorsa, öğretmen görevlendirirken zorunlu görevlendirme şeklinde oluyorsa artık akşamın belli bir saatinde bir isteksizlik doğuyorsa o zaman bu programda aksamalar oluyordu. İster istemez de yaşanabiliyor bu aksaklıklar.*

ÖSÇ1: *Olumlu açıdan bakarsanız da bir kere çocuklara okul dışında onların analitik ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren bir program uyguluyoruz. Dolayısıyla onların kendilerini ifade edebilmeleri için bir ortam sağlıyor bu. Dolayısıyla bu çok önemli. Bir ikincisi ise bu çocuklar kendileri gibi düşünebilen kendi gibi sosyal yaşam içerisinde kendi gibi olabilen arkadaşları ile akranları ile beraber bu inanılmaz bir deneyim sağlıyor onlar için. Bu çocuklar hem okula gidiyor*

hem dershaneye gidiyor hem de ..' e devam ediyor. Ve ..' te bir şey yok. İşte bir sınavımız yok yani onları değerlendirdiğimiz bir yer değil burası ya da onları sürekli olarak bunun ve buranın uzun vadeli olarak birçok katkısı olacak ama net olarak buradan ellerinden bir diploma alarak mezun olacaklar (Kendini İfade Etme İmkânı).

ÖSÇ5: Burada özel okullar olarak ikinci yaşadığımız sorun da şu: üstün zekâlılar programından bile bahsetmiyorum. Özel okullar olarak yaşadığımız problem şu: Millî Eğitim bu programı yaparken devlet okulundaki ders saatine göre yapıyor. Yani bir sınıf öğretmeni ilkokulda derse girer, haftalık olarak kırk saat derse girer. Oysa benim okulunda ya da özel okullarda bizim verdiğimiz fark dersler, ekstra dersler, sanat dersleri, bilim dersleriyle sınıf öğretmeni bu programı 22-24 saatte işliyor. Üstün zekâlılar okullarında hızlandırmayla bu programı 18 saatte işliyor. Dolayısıyla MEB'in de bu programı hazırlarken devlet okuluna göre değil sadece özel okulları da ki özel okullardaki öğrenci sayısı da artık hatırı sayılır bir seviyeye geliyor. Dolayısıyla bunun da göz önünde bulundurulması bizim açımızdan önemli (MEB'in Programın Esnek Olmaması).

Tablo 6. Özel Sektör Çalışanlarının Eğitim Programlarının Öğrenci ve Aileye Katkısına İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzda üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimine yönelik uygulanan eğitim programının öğrenci ve aileye katkısı nelerdir?	Aileye Yönelik	Danışmanlık	3
		Öğrenciye Yönelik	Hızlı Gelişim
	Programa Yönelik	Motivasyon	2
		Kaynaştırma Eğitimi	1
		Farklılaştırma	3

ÖSÇ uygulanan eğitim programlarının öğrenci ve aileye katkısı konusunda en fazla görüşü “Öğrenciye Yönelik” teması altında bildirmiştir (Tablo 6). Öğrenciye yönelik teması altında ise en çok hızlı gelişim kategorisinde görüşler ortaya konulmuştur. Bu kategori altında öğrencilerin üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi programını aldıktan sonra kendilerini daha iyi ifade ettikleri, akademik olarak daha başarılı oldukları, yaşlıtlarına göre daha farklı şekilde iletişim kurduklarını ve olayları farklı şekilde yorumladıkları kısaca daha çabuk olgunlaştıkları yorumu yapılmıştır. Diğer bir tema ise “Aileye Yönelik” temasıdır ve sadece danışmanlık kategorisini barındırmaktadır. Bu kategori konusunda ÖSÇ daha çok ailelere danışmanlık yaptıklarını, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere nasıl davranılması gerektiğini, onların özellikleri ve kendi yürüttükleri program hakkında aileye rehberlik ettiklerini ve katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Son olarak “Programa Yönelik” temasında yer alan farklılaştırma kategorisi altında ise öğrencilere farklı bir programın uygulanmasında kurumların yeterliği, öğrencileri farklılaştırmanın avantaj ve dezavantaj olan yönlerinden bahsedilmiştir. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ4: *Bir kere çocuğunun üstün yetenekli olduğunu öğrenen bir veli genelde bir şoka giriyor önce. Bunu kabullenemiyor bir süre. Sonrasında onu çocuğu olarak görmekten çıkarıp hani böyle çok farklı bir varlık olarak kabul ediyor ve beklentisi çok yükseliyor. Onun sadece bir çocuk olduğunu unutmamak gerekiyor bu noktada. Beklentilerde çocuğu açıkçası birtakım sıkıntılara sokabiliyor... Biz bu konuda velileri sürekli bilinçlendirmeye çalışıyoruz ve onlara hep şunu söylüyoruz (Danışmanlık).*

ÖSÇ3: *Yani biz mesela farklılaştırmayı daha fazla yapmamız gerektiğini anlayabiliyoruz bazen. Yani çünkü öğrenme özellikleri her birisinin birbirinden farklı. Birbirine yakın var ama en azından her sınıfta birkaç grup oluşuyor. Mesela bu anlamda çalışmamız gerektiğinin farkındayız. Çünkü öğrenci bu okul dışında bir eğitim, severek isteyerek gelmesi gerekiyor. Nitekim devam eden öğrencilerimiz de bu şekilde geliyorlar. Yani okulun üzerine bu programa sabah erkenden kalkmayı görev edinmiş ve istekle iştahla geliyorlar (Farklılaştırma).*

Tablo 7. Özel Sektör Çalışanlarının Öğretmen Seçimi ve Eğitimine İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzda üstün zekâli ve yetenekli öğrencilerin öğretmen seçimi ve eğitimi hakkında neler söylersiniz?	Öğretmen Seçiminde Akademik Özellikler	Alanda Lisansüstü Mezunu Olma	1
		Alan Bilgisine Sahip Olma	2
		Çoklu Zekâ Kuramına Hâkim Olma	1
		Sertifika Sahibi Olma	1
		Alandan Mezun Olma	1
		Mezunların Desteği	1
		Alanda Çalışmaları Olmak	1
Öğretmen Seçiminde Kişilik Özellikleri	Gönüllülük	Gelişime Açık Olma	1
			1
Kurum İçi Eğitim	Hizmet İçi Eğitim	Hizmet Öncesi Eğitim	2
		Güncel Eğitimler	1
		Rehber Olma	2
		Uzman Desteği	1
Kurum Dışı Eğitim	Farklı Eğitimlere Yönlendirme	Yurtdışı Eğitime Gönderme	1
			1

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcılar en fazla görüşü “Öğretmen Seçiminde Akademik Özellikler” ve “Kurum İçi Eğitim” temalarında bildirmişlerdir. Bu, kurumlara öğretmen seçiminde öğretmenlerin en çok akademik özelliklerinin göz önünde bulundurulduğunun bir göstergesidir. Ayrıca bu kurumların öğretmen eğitimini genel olarak kurum içinde gerçekleştirdiklerini de göstermektedir. En fazla görüş bildirilen temalardan biri olan “Öğretmen Seçiminde Akademik Özellikler” teması altında alanda lisansüstü mezunu olmak, alan bilgisine sahip olmak, çoklu zekâ kuramına hâkim olmak, sertifika sahibi olmak, alandan mezun olmak, mezunların desteği ve alanda çalışmaları olmak kategorileri yer almaktadır. En fazla görüş bildirilen bir diğer tema olan “Kurum İçi Eğitim” teması altında yer alan kategoriler ise hizmet içi eğitim, hizmet öncesi eğitim, güncel eğitimler, rehber olma ve uzman desteği şeklindedir. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ1: *Mutlaka yüksek lisansta ya da doktora da olması gerekiyor. Yani üstün zekâ nedir? Bu çocuklar nasıl eğitilmelidir, bir kere bunun kesinlikle ya da ne tip teknikler uygulanabilir bunları bilen öğretmenler giriyor. Dolayısıyla da bu anlamda nitelikli olduğunu düşünüyorum (Alanda Lisansüstü Mezunu Olma).*

ÖSÇ7: *Bireysel çalışmaya öğrencilerle ne kadar yatkın ona bakıyoruz. Bir başka baktığınız nokta da öğretmenin gelişebilirliğine bakıyorsunuz. Teknolojiyi kullanıyor mu? Öğrenmeye açık mı? En temel şeyler bunlar oluyordu. Çünkü öbür kısmını okul içerisinde siz çözmeye çalışıyorsunuz (Gelişime Açık Olma).*

ÖSÇ2: *Eksik gördükleri kısımları seminerlerle takviye ediliyor. Seminerler rutin bir şekilde devam etmektedir (Hizmetiçi Eğitim).*

ÖSÇ3: *Yani üstün yetenekli üstün zekâlı çocukların eğitimine dair yapılan eğitimleri takip ediyoruz. Buralara ilgili öğretmenleri gönderiyoruz yani. Şu öğretmene faydası olabilir dediğimiz öğretmenleri gönderiyoruz. Yani bazı eğitimler daha yüksek oranda bize hitap ediyor, bazıları daha düşük oranda ama biz her zaman için her yerden öğrenebileceğimiz bir şey vardır mantığıyla bu eğitimlere katılıyoruz veya alıyoruz. Öyle söyleyeyim. Öğretmenlerimizi sürekli bu anlamda geliştirmeye, desteklemeye, beslemeye çalışıyoruz (Farklı Eğitimlere Yönlendirme).*

Tablo 8. Özel Sektör Çalışanlarının Eğitim Sistemindeki Yerine İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Kurumunuzdaki üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik uygulamanın eğitim sistemindeki yeri sizce nedir? Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?	Öğrenciye Katkı	Üstün Yetenekli Çocukları Motive Etme	2
		Üstün Yetenekli Çocukların Kendilerini Tanımalarına Yardım Etme	1
		Üstün Yetenekli Grupları Oluşturma	1
		Öğrenciyi Çok Yönlü Geliştirme	1
		Müfredata Katkı	Hızlandırılmış ve Zenginleştirilmiş Müfredat Programı

Tablo 8’de “Öğrenciye Katkı” teması altında yer alan üstün zekâlı ve yetenekli çocukları motive etme kategorisinde üstün zekâlı ve yetenekli çocukların normal müfredat uygulandığında sıkıldıkları için okula karşı olumsuz duygular hissetmeleri nedeni ile okula motive olamadıkları ama uygulanan özel programın öğrencileri okula motive ettiği görüşü yer almaktadır. Bir diğer tema olan “Müfredata Katkı” teması altında ise hızlandırılmış ve zenginleştirilmiş müfredat programı yer almaktadır. Bu kategoride Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan müfredat programının içeriği temel alınarak üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere göre etkinlikler ile programın zenginleştirildiği ve hızlandırılmış bir şekilde uygulandığı görüşleri yer almaktadır. Özel okullar hızlandırma ve zenginleştirme uygulamalarında devlet okullarına örnek olmakta ve okullarda uygulanan müfredata da katkı sağlamaktadır. Bazı katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ1: *Paralel gittiğimiz için eş zamanlı ilerlemiyor ama bu çocukları hazırlıyoruz en azından. Yani onların ihtiyaç duydukları şeyleri aslında onlara veriyoruz. Bu çocuklar çoğu zaman derslerde sıkılıyorlar. Bunılıyorlar. Devam etmek istemiyorlar. Onların o ihtiyaçlarını karşılayabildiğimizi düşünüyoruz burada (Üstün Yetenekli Çocukları Motive Etme).*

ÖSÇ5: *Biz Türkiye için değerler üretmeye, üretmek için yola çıktık ama. Aslında ... içinde yeni vizyonlar üretmemiz içinde fırsat veriyor bu. AR-GE ekibimiz üstün zekâlılar programını daha iyiye nasıl getirebiliriz diye çalışıyorlar. Çünkü biliyorlar ki o mükemmel hale geldikten sonra aynı programı tüm ...'larda uygulayacağız ve Mevlana'nın dediği gibi o zaman yeni bir şeyler söylemek lazım üstün zekâlılar için. Onlar içinde yeni bir şeyler düşünüyor olacağız. Eğitimi üstün zekâlılarda güncelleyip hemen norm gruplarına da uyguluyoruz. Ama bunun da maliyeti hangi kurumlar karşılayabilir gerçekten de ... belki karşılayabilir. Ya da bu konuda bir iki okul daha vardır (Hızlandırılmış ve Zenginleştirilmiş Müfredat Programı).*

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde alınması gereken önlemler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Tablo 9. Özel Sektör Çalışanlarının Öncelikle Yapılması Gerekenlere İlişkin Tema, Kategori ve Frekansları

Soru	Tema	Kategori	f
Bundan sonraki süreçte üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili sizce öncelikle neler yapılması gerekiyor?	Eğitimsel Konular	Örgün Eğitimde Program Hazırlama	1
		Veli-Öğretmen Bilgilendirme	3
		Öğretmen Eğitimi	2
		Program Geliştirme	1
		Eğitim Ortamını Zenginleştirme	2
	Devlet-Özel Sektör İşbirliği	Özel Eğitim Kurumlarını Artırma	1
		Devlet Yatırımı	2
		Devlet-Özel Sektör İşbirliği	2
		Denetleme	2
	Diğer Konular	Ülkemize Özgü Tanılama Süreci Geliştirme	1
Üst Kurul Oluşturma		1	
Üstün Yet. Alan. Çalışanları Teşvik Etme		1	

Tablo 9'da görüldüğü üzere ÖSÇ en fazla görüşü "Eğitimsel Konular" temasında bildirirken bu temayı "Devlet-Özel Sektör İş Birliği" teması takip etmektedir. "Eğitimsel Konular" temasında veli-öğretmen bilgilendirme, öğretmen eğitimi ve eğitim ortamının zenginleştirilmesi öne çıkan kategorilerdir. Bu tema altındaki bir diğer kategori ise örgün eğitimde program hazırlama kategorisidir ve bu kategoride daha önceden fen lisesi vb. kurumlarda aslında üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için özel program uygulanırken şu an mevcut olmadığı ama olması gerektiği konusunda görüş bildirilmiştir. Program geliştirme "Eğitimsel Konular" teması altındaki başka bir kategoridir ve bu kategoride var olan programın alt amaçlar ve uygulama adımlarına yönelik açıklamalar ile

geliştirilmesi görüşü ön plana çıkmaktadır. “Devlet-Özel Sektör İş Birliği” teması altında ise ön plana çıkan kategoriler denetleme, devlet yatırımı ile devlet-özel sektör iş birliği şeklindedir. Üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar için açılan kurumların uyguladıkları programların denetlenmemesi, kurumlar arasında uygulanan programlar arasında farklar olduğu bu nedenle iş birliği içinde hareket edilmesi gerektiği gibi konular bu kategoriler içinde bahsi geçen durumlardır. Bazı katılımcıların görüşleri ise aşağıda yer almaktadır.

ÖSÇ2: *Ailelerin çocukları internet kullanımını bilinçlendirebilecek yapıda olması bence çok önemli. Aile bilinçlendirme çalışmalarının da olması gerektiğini düşünüyorum* (Veli-Öğretmen Bilgilendirme).

ÖSÇ4: *Bu noktada artık devlet ve özel tüm başlayanlar var. Yani örneğin başlayıp bunu deneyimleyen işte biz bir şeyler yapıyoruz, BİLSEM bir tarafta etkinlik bazlı bir şeyler yapıyorlar. Ama artık hani güçlerin birleşme zamanı diye düşünüyorum. Bir yuvarlak masanın etrafına gelmesi gerekiyor. Siz neler yaptınız, biz neler yaptık, daha fazla neler yapabiliriz* (Devlet-Özel Sektör İşbirliği)?

ÖSÇ7: *O alanda çalışanları da motive edici teşvikler sağlanabilir. Bu illaki maaş olmayabilir. Yurt dışına gidiş olabilir, başka şeyler olabilir* (Üstün Yetenekli Alanında Çalışanları Teşvik Etme).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, ÖSÇ ile yapılan görüşmelerde 8 soru sorulmuş ve elde edilen görüşler 21 tema ve 74 kategori altında toplanmıştır.

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi alanına ilgi duyma ve çalışma nedenleri nelerdir?

Araştırmada, özel sektörde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik uygulanan eğitim programlarını koordine eden ilgililerle yapılan görüşmelerde ilgili/sorumlu kişiler merak, sorumluluk duygusu, çalıştıkları kurumda ilgilerini çekmesi veya üniversitede aldıkları bir dersten dolayı üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi alanında çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum ülkemizde üstün zekâlı ve yetenekliler alanında üniversitelerde lisans programının yeterli düzeyde olmaması ile açıklanabilir. MEB tarafından 2013 yılında yayımlanan strateji belgesinde de bu duruma vurgu yapılmaktadır (ÖYBSUP, 2013). 11.04.2016 tarihli ve 21249 sayılı Yükseköğretim Kurulu'nun yazısı (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2016a) ile zihin yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü, özel yetenek, işitme ve görme yetersizliği alanları “Özel Eğitim Öğretmenliği” çatısı altında okutulan dersler bölümünde yer almış ve 17.06.2016 tarihli ve 36826 sayılı YÖK'ün yazısı (YÖK, 2016b) ile zihin engelliler eğitimi ana bilim dalı, görme engelliler eğitimi ana bilim dalı, işitme engelliler eğitimi anabilim dalı, özel yetenekliler eğitimi anabilim dalı “Özel Eğitim Öğretmenliği

Programı” adı altında birleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi adına gelecekte olumlu gelişmeler olarak değerlendirilebilir.

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitimi hakkındaki görüşleri nelerdir?

Özel sektörde uygulanan eğitim programlarında MEB kazanımlarının esas alındığı ve ders saati içinde üst düzey düşünme becerilerine yönelik etkinliklerin yapıldığı görülmektedir. Üstün zekâlı ve yetenekliler programlarının temel amaçlarından biri de normal sınıf ortamında karşılanamayan ihtiyaçların karşılanmasına fırsat sunulmasıdır (Clark, 1992). Örneğin Sak (2011) tarafından geliştirilen üstün yetenekliler eğitim programı da ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin örgün eğitimlerine paralel yürütülmektedir.

Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik özel sektörde uygulanan eğitim programına öğrenci seçim süreçlerinde yöntem olarak test uygulama en çok tercih edilen standart testlerdir. Yani diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi öğrenci tanılmanın esas belirleyicisi zekâ testleridir. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin tanılanması her dönem üzerinde tartışılan konuların başında gelmektedir. Nitekim tanılmaya ilişkin farklı yaklaşımlar bulunmaktadır (Sak, 2010). Üstün zekâlı ve yetenekli veya normal, normalaltı ve normalüstü olmak doğada olan bir şey değildir. Aksine tamamen insanoğlunun ortaya attığı kavramlardır (Pfeiffer, 2012). Uygulanan psikolojik ölçme araçları amaçtan ziyade araç olmalı ve bireyleri sıralamaktan ve sınıflandırmaktan kaçınılmalıdır. Diğer taraftan alanyazına bakıldığında, üstün zekâ ve yeteneğin çok faktörlü olması da (dar anlamda yetenek -sözel, performans, matematiksel vb.-, bilişsel olmayan iç faktörler -motivasyon, inanç, kaygı vb.- ve dış faktörler -arkadaşlık, ev ve sınıf ortamı-) yaşanan sorunların nedenleri arasındadır (Ziegler ve Phillipson, 2012). Ziegler, Stoeger ve Vialle (2012) ve Sak (2007), yüz yıllardır tanılama yapıldığı halde tanılama yaklaşımlarında çok az değişiklikler yapıldığını ve güvenilir tanılama yöntemlerinden uzak olduğunu ifade etmektedirler. Uzun yıllar üstün zekâlı ve yeteneklilerin zekâ testleri ile tanıldığı ve bu tanılamanın bugün de halen devam ettiği bilinmektedir (Pfeiffer, 2002). Zekâ testleri ile tanılama yapılmasının nedenlerinden biri de tartışmaya meydan vermemesi ve objektif olarak değerlendirilmesi şeklinde düşünülebilir.

Albert (1969) ilk çalışmaların üstün zekâlı ve yeteneklilerden daha çok dehaler üzerine yapıldığını ifade etmektedir (Akt. Subotnik, Olszewski-Kubilius ve Worrell, 2011). 1970’li yıllarda yayımlanan Marland Raporu ile zekâ, çok faktörlü bir kavram haline gelmeye başlamıştır. 1980’li yıllara kadar daha çok bilişsel özellikler üzerinde durulmakta ve zekâ testleri ve IQ kavramları ön plana çıkmaktadır. 1980’li yıllarda yeteneğin önemsendiği ve yetenek gelişiminin ön plana çıktığı görülmektedir (Olszewski-Kubilius ve Thomson, 2012; Plucker ve Callahan, 2014). Son yıllarda üstün zekâ ve yeteneğin alana özgü olması gerektiği savunulmaktadır (Subotnik, Olszewski-Kubilius ve Worrell, 2011). Subotnik, Olszewski-Kubilius ve Worrell (2011) alan/alanlara özgü yüksek

performans gösteren bireylerin de özel olarak hazırlanmış eğitim programlarından yararlanması gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan bir diğeri üstün zekâlı yeteneklilerin eğitime yönelik özel program uygulayan okulların azlığıdır. Yapılan birçok çalışmada bu durum dile getirilmektedir (Sak, 2011, 2015; ÖYBSUP, 2013). MEB tarafından 2013 yılında yayımlanan strateji belgesinde konu hakkında çözüm önerileri sunulmaktadır (ÖYBSUP, 2013).

Özel sektörde uygulanan üstün zekâlı ve yetenekliler eğitimi programının üstün zekâlı ve yeteneklilerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine olumlu katkılar yaptığı bulunmuştur. Her ne kadar Kurnaz (2014) tarafından üstün zekâlı ve yeteneklilerin aileleri tarafından konuya ilişkin sorunlar dile getirilse de, Kurttaş (2012) tarafından Malatya BİLSEM'e devam eden 153 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin tamamının üstün zekâlı ve yetenekli eğitim programından memnun oldukları ifade edilmiştir. Bu durum zekâlı ve yetenekli öğrencilerin bir araya gelerek beraber çalışması, aynı ortamı paylaşması ve böylece yalnız olmadıkları hissi ile açıklanabilir (Kurttaş, 2012).

Yapılan bu araştırmada özel sektörde görev alan öğretmenlerin seçiminde birçok etkenin önemli olduğu bulunmuştur (akademik ve kişilik özellikler ile kurum içi ve kurum dışı eğitim). Ülkemizde, mevcut eğitim sisteminde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesinde önemli problemler bulunmaktadır. Lisans düzeyinde bir programın açılıp açılmayacağı ve sistemde mevcut öğretmen seçiminde ölçütlerin nasıl olacağı problemlerden sadece ikisidir. Diğer yandan öğretmenlerin de üstün zekâlı ve yetenekli olup olmamasına ilişkin tartışmaların da devam ettiği bilinmelidir (National Association for Gifted Children [NAGC], 2009; Buzinkai, 2013). Daha önce de ifade edildiği gibi ülkemizde öğretmen yetiştirme politikaları hakkında yeni yeni çalışmalar yapılmaktadır. Dolayısıyla özel sektörde öğretmen ihtiyacını kendi içinde öğretmenine kurum içi eğitim vererek gidermektedir.

ÖSÇ'nin üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin eğitiminde alınması gereken önlemler hakkındaki görüşleri nelerdir?

Araştırmada elde edilen bir başka bulgu, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimde gelecekte öncelikle yapılması gerekenler ile ilgili görüşlerde, eğitim ile ilgili konuların ve devlet-özel sektör işbirliğinin ön planda olduğu görülmektedir. Devlet-özel sektör işbirliği ile eğitimde uygulanabilecek bir programa ihtiyaç olduğu dikkat çekmektedir. Ülkemizde özel sektör uygulamalarının 1991'den itibaren başladığı görülmektedir (Yeşilova, 1997). 2015'te yayımlanan AK Parti (Adalet ve Kalkınma Partisi) seçim beyannamesinde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektörün teşvik edileceği vurgulanmaktadır (AK Parti, 2015). Yeşilova (1997) o dönemde özel sektör girişimlerinin (Özel İnanç Vakfı Lisesi, Yeni Ufuklar Koleji, Üstün Yetenekli Çocuklar Eğitim Vakfı) 6 yıllık gibi kısa geçmişinin olmasında rağmen daha planlı ve amaca yönelik çalışmalar yaptıklarını vurgulamaktadır.

XII. ve XIII. kalkınma planlarında, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektörün desteklenmesine ilişkin öneriler yer almaktadır. Ancak üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektör uygulamalarının istendik düzeyde olmadığı ve daha çok resmî kurumlarda yapıldığı söylenebilir. Bunun nedenlerinden birinin de üstün zekâlı ve yeteneklilere ekonomik temelli bakış ve toplumu kurtarıcı vizyonunun yüklenmiş olabileceğinden kaynaklandığı söylenebilir (Türk Eğitim Derneği MEM [TEDMEM], 2015).

Günümüzde üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminin devlet eliyle yapılması ve MEB'in gerekli desteği vermemesi özel sektördeki uygulamaları olumsuz etkilemektedir. Oysa birçok ülke de üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde özel sektörün payı oldukça geniştir (Mönks ve Pflüger, 2005; Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM], 2012). MEB'in üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik bir vizyon ortaya koyması ve söz konusu vizyon doğrultusunda ilkeleri ve stratejileri belirleyerek kişiye odaklı değil sisteme bağlı politikalar oluşturmasının daha olumlu olacağı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda iyi bir denetim mekanizmasının kurularak MEB özel sektör işbirliği içerisinde çalışmaların yapılması, üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimini yaygınlaştırmanın yanında niteliğini de artıracığı düşünülmektedir. MEB'in üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimine yönelik bir vizyon ortaya koyması ve söz konusu vizyon doğrultusunda ilkeleri ve stratejileri belirleyerek kişiye odaklı değil sisteme bağlı politikalar oluşturmasının daha olumlu olacağı değerlendirilmektedir.

Araştırma sonucunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi yalnızca devlet eliyle değil mevzuat doğrultusunda özel sektörde de yaygınlaştırılmalıdır.
2. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi diğerlerine nazaran maliyetinin yüksek olmasından dolayı da özel sektörde desteklenmelidir.
3. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin eğitiminde öğretmen yetiştirme süreci hızlandırılmalıdır.
4. Özel sektörün var olan çekinceleri giderilmeli, çeşitli eğitim modellerine yer verilmeli ve program çeşitliliği artırılmalıdır.
5. Üstün zekâlı ve yeteneklilerin tanınmasında test dışı tekniklere yer verilmelidir (öğretmen gözlemi, öğretmen yapımı testler vb.).

KAYNAKÇA

- Akar, İ., & Uluman, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri doğru aday gösterme durumları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 199-212.
- Akkanat, H. (2004). Üstün veya özel yetenekliler. Mustafa Ruhi Şirin, Adnan Kulaksızoğlu & Ahmet Emre Bilgili (Ed.), *Seçilmiş makaleler kitabı* içinde (s.167-193). İstanbul: Çocuk Vakfı.

- AK Parti. (2015). Genel seçimleri seçim beyannamesi. Ankara.
- Ataman, A. (2007). Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler. Süleyman Eripek (Ed.), Özel eğitim içinde (s.172-194). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/1267/unite11.pdf> sayfasından erişilmiştir
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bilgin, N. (2000). *İçerik Analizi*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Buzinkai, D. (2013). Cognitive and academic profiles of gifted and talented students. PCOM Psychology Dissertations. Paper 261. https://digitalcommons.pcom.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1260&context=psychology_dissertations adresinden erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., K., Akgün, E., Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışkan, E., & Deryakulu, D. (2014). Duruma-dayalı bilgisayar destekli ortaklaşa öğrenme uygulamalarına katılan öğretmen adaylarının sürece ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(4), 21-44.
- Civelek, P., & Özyılmaz Akamca, G. (2017). Açık alan etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine ait kazanımlarının gelişime etkisi. *Turkish Studies*, 12(18), 173-194.
- Clark, B. (1992). *Growing up gifted* (4th Ed.). New York: Macmillan Publishing Company.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
- Dönmez, N., B. (2015). Üstün ve özel yetenekli çocuklar ve eğitimleri. 12 Haziran 2019 tarihinde <http://www.tuzyeksav.org.tr/wp-content/uploads/2015/09/baykoc-donmez-necate-ustun-ve-ozel-yetenekli-cocuklar-ve-egitimleri.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Erdoğan, İ. (2015). *Eğitim bilimleri ve millî eğitime dair*. Ankara: Nobel.
- Gwet, K. L. (2014). *Handbook of Inter-Rater Reliability*. (4. Baskı). Advanced Analytics: Gaithersburg.
- Gürğün, M. (1980). *Üstün beyin gücü eğitimi ve fen lisesi tecrübesinin sosyo-ekonomik bakımdan değerlendirilmesi*. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, SPD Araştırma Şubesi, Ankara.
- İÇÖÖYGP. (1997). *İlköğretim çağı öğrencilerinin özel yeteneklerini geliştirme projesi*. Ankara: Millî Eğitim.
- Kurnaz, A. (2014). Yirminci yılında bilim ve sanat merkezlerinin raporlar ve yönetici görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-22.
- Kurdaş, M., Ç. (2012). Üstün yetenekliler ve üstün yeteneklilerin eğitiminde bilim ve sanat merkezleri (Malatya bilim ve sanat merkezi örneği). *Hikmet Yurdu*, 5(5), 151-181.
- Merriam, S., B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayın.
- Mönks, F., J. & Pflüger, R. (2005). *Gifted education in 21 European countries: Inventory and perspective*. Radboud University Nijmegen.

- NAGC. (2009). *STATE of the states in gifted Education, National Policy and Practice Data*.
http://www.k12.wa.us/highlycapable/workgroup/pubdocs/2008-2009_State_of_the_States_Report.pdf. adresinden erişilmiştir.
- Olszewski-Kubilius, P., & Thomson, D. (2012). Gifted education programs and procedures. In Irwing B. Weiner, William M. Reynolds, Gloria E. Miller (Eds), *Handbook of Psychology Volume 7- Education Psychology 2nd Edition* (pp.389-410). John Wiley & Sons, Inc.
- ÖEHKHK, (1997). Özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname. 6/6/1997 Tarihli ve 23011 Sayılı Resmî Gazete.
- ÖEHY, (2000). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. 18.01.2000 tarihli ve 23937 sayılı Resmî Gazete.
- ÖEHY, (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. 31.05.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete.
- ÖEHY, (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. 7.7.2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmî Gazete.
- ÖEMÇK, (1983). Özel eğitimine muhtaç çocuklar kanunu. 12/10/1983 Tarihli ve 18192 Sayılı Resmî Gazete.
- ÖÖKK, (1965). Özel öğretim kurumları kanunu. 8/6/1965 Tarihli ve 12026 Sayılı Resmî Gazete.
- ÖÖKK, (2007). Özel öğretim kurumları kanunu. 14/2/2007 Tarihli ve 26434 Sayılı Resmî Gazete.
- ÖYBSUP, (2013). Üstün yetenekli bireyler strateji ve uygulama planı 2013-2017. Ankara. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2.b.). London: Sage Publications.
- Plucker, J., A., & Callahan, C., M. (2014). Research on Giftedness and Gifted Education: Status of the Field and Considerations for the Future. *Exceptional Children*, 80(4), 390-406.
- Pfeiffer, S. I. (2002). Identifying gifted and talented students: Recurring issues and promising solutions. *Journal of Applied School Psychology*, (19)31-50.
- Pfeiffer, S., I. (2012). Current perspectives on the identification and assessment of Gifted Students. *Journal of Psychoeducational Assessment* 30(1), 3-9.
- Sak, U. (2007). Üstün zekâlı çocukların tanınması. *Üstün zekâlı/yetenekli çocukların eğitimi semineri*. Millî Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK İş Birliği.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar özellikleri tanınmaları ve eğitimleri*. Ankara: Maya.
- Sak, U. (2011). Üstün yetenekliler eğitim programı modeli (ÜYEP) ve sosyal geçerliği. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 2013-229.
- Sekowski, A., E., & Łubianka, B. (2013). Education of gifted students in Europe. *Gifted Education International*, 31(1) 73-90.
- Subotnik, R., F., Olszewski-Kubilius, P., & Worrell, F., C. (2011). Rethinking giftedness and gifted education: A proposed direction forward based on psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(1) 3-54.
- Şahin, Ş., & Köseoğlu, F. (2016). Bilimin doğasına ilişkin kazanımlar açısından Türkiye'deki lise kimya ders kitapları. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 5(4), 103-125.

- TBMM, (2012). *Üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu*. Ankara: TBMM.
- TEDMEM. (2015). *Siyasi partilerin 2015 genel seçim bildirgeleri: Eğitim politikalarına ilişkin değerlendirmeler*. Ankara: TEDMEM Yayınları.
- Yeşilova, H. (1997). *Üstün yeteneklilik ve Türkiye’de üstün yetenekli çocukların eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Van.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2011). Göreve Yeni Başlayan Özel Dershane Öğretmenlerinin Kurumlarındaki Çalışma Koşullarına İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 635-650.
- YÖK, (2016a). Özel eğitim öğretmenliği lisans programı. Ankara: 11.04.2016 tarihli ve 75850160-105.01.02.01-21249 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının yazısı.
- YÖK, (2016b). Özel eğitim öğretmenliği lisans programı. Ankara: 17.06.2016 tarihli ve 75850160-101.03.01-36826 sayılı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının yazısı.
- Ziegler, A., & Phillipson S., N. (2012). Towards a systemic theory of gifted education. *High Ability Studies*, 23(1), 3-30.
- Ziegler, A., Stoeger, H., & Vialle, W. (2012). Giftedness and gifted education: The need for a paradigm change. *Gifted Child Quarterly*, 56(4) 194 –197.

A Qualitative Study About Education Policies for Gifted and Talented Individuals (Private Sector)

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Today, it is seen that private sector practices are almost negligible as a result of the efforts of the government-assisted education of gifted and talented. However, the share of the private sector in the education of gifted and talented people in many countries is quite large (Mönks ve Pflüger, 2005; Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM], 2012).

The aim of this research is to reveal the opinions of private sector employees (ÖSÇ) on the education of gifted and talented individuals in the education of gifted and talented individuals in our country and to determine the place of private sector practices in gifted and talented education. For this purpose, the following questions were sought.

1. What are the reasons for the interest and work in the field of education of gifted and talented individuals?
2. What are the views of ÖSÇ about the education of gifted and talented individuals?
3. What are the views of the ÖSÇ about the measures to be taken in the education of gifted and talented individuals?

Method

Qualitative research method was used in the study. Qualitative research can be defined as a research method that uses qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis in order to present perceptions and events in a realistic and holistic manner in the natural environment (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

In order to determine the sample, one of the purposive sampling methods, criterion sampling was used. Criterion sampling is the study of situations that meet a predetermined set of criteria (Yıldırım & Şimşek, 2013). The interviews were conducted with seven private sector employees: school principal, assistant principal or teacher responsible for the training program implemented in schools / institutions.

The interviews were conducted between March 2016 and December 2016. Some cities were visited for interviews, and in case of interviews with more than one participant in the places visited, the interviews were planned as morning and afternoon or next day. The interviews were conducted face to face. The minimum interview time was 8.09 minutes and the maximum interview time was

50.31 minutes. Content, data, theme, category and frequency numbers were obtained from the data obtained from the interview.

Results

Some of the findings obtained from the research are as follows: Participants; 1) Intrinsic motivation is the most important reason for choosing gifted and talented education field, 2) Practical training program is mostly composed of activities done during class hours, 3) Tests and teacher observations are important in diagnosis. limited. 5) After the training program, it was seen that gifted and talented people express themselves better, are more academically successful, communicate more differently than their peers and interpret events differently. Lastly, 6) In the education of gifted and talented, it is seen that various characteristics are important in the selection of teachers involved in education, 7) The curriculum prepared for gifted and talented students based on the curriculum of the Ministry of National Education is implemented in an enriched and accelerated way; and 8) To work in a coordinated manner in the state-private cooperation should be expressed.

Discussion

In the research, 8 questions were asked during interviews with ÖSÇ and the opinions obtained were gathered under 21 themes and 74 categories.

In the research, in the interviews conducted with the related people who coordinate the education programs applied for the education of gifted and talented individuals in the private sector, the concerned / responsible people stated that they work in the field of gifted and talented education because of their curiosity, sense of responsibility, interest in the institution they work or a course they took in the university. This situation can be explained by the insufficient level of the undergraduate program in the field of gifted and talented people in our country. This is emphasized in the strategy document published by the MEB in 2013 (Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017 [ÖYBSUP], 2013).

In the private sector education program for gifted and talented students, testing is preferred as a method in student selection processes and standard tests are preferred most. In other words, as in other educational institutions, the main determinant of student identification is intelligence tests. The identification of gifted and talented people has been one of the most debated issues in each period. As a matter of fact, there are different approaches to diagnosis (Sak, 2010).

Another finding obtained from the study is the scarcity of schools that implement special programs for the education of gifted students.

It was found that the gifted and talented education program implemented in the private sector contributed positively to the cognitive, social and emotional development of gifted and talented people.

In this research, it was found that many factors were important in the selection of teachers working in the private sector (academic and personality traits and internal and external education).

Another finding obtained in the study is that education-related issues and government-private sector cooperation are at the forefront in the views on what needs to be done primarily in the future for the education of gifted and talented people.

Today, the education of gifted and talented people by the government and the lack of necessary support by the Ministry of Education affects the practices in the private sector negatively. Yet in many countries the education of gifted and talented private sector's share is quite large (Monks and Pflüger, 2005; TBMM, 2012).